

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet SOU 2023:18 Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften

Er beteckning: **KN2023/03016**

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer i stora delar till utredningens förslag om stärkta incitament för lokalsamhället, närboende, ägare av intilliggande fastigheter och stärkta medel för kommunernas energiplanering men har ett antal förslag om förtydliganden och behov av justeringar som redogörs för i detalj efter respektive rubrik i utredningen nedan.

Länsstyrelsen anser att utredningen har föreslagit tillräckliga incitament för att uppfylla direktiven till uppdraget. Länsstyrelsen ser att incitamenten som skapas för lokalsamhället, närboende och ägare av intilliggande fastigheter är tillräckliga för att öka acceptansen i de kommuner som behöver energin som mest i mellersta och södra Sverige i den utsträckning som direktiven till uppdraget angav. Utredningens förslag om fortsatt utredning riskerar enligt länsstyrelsen att på kort sikt hindra utbyggnaden.

SOU rubrik 4.1 Kommunen behöver ges en intäkt

"Tillräckliga incitament för kommuner att medverka till utbyggd vindkraft kan bara uppnås genom en kommunal intäkt. En sådan intäkt kan enbart åstadkommas genom statlig finansiering eller beskattning. Inget av de alternativen är dock utifrån utredningens direktiv möjliga att föreslå. Frågan om kommuners incitament bör därför skyndsamt beredas vidare inom Regeringskansliet."

Länsstyrelsen anser att utredningen har föreslagit tillräckliga incitament för att uppfylla direktiven till uppdraget. Länsstyrelsen anser att utredningens slutsatser, hantering av tilläggsdirektiven och förslag till fortsatt utredning på kort sikt hindrar utbyggnaden av vindkraft.

Utredningens slutsats att de inte klarade att leva upp till direktiven med ökade incitament och förslag till fortsatt utredning, kan leda till att kommuner avvaktar med att säga ja till fler parker. Detta eftersom de inte vill riskera att bli utan de incitament som eventuellt kommer att införas efter en eventuell fortsättning på utredningen.

Länsstyrelsen Gotland instämmer i att incitamenten troligen inte blev tillräckliga för att öka utbyggnaden i norra Sverige.

SOU rubrik 2.1

"Ägare av bostadsbyggnader inom ett visst avstånd från ett landbaserat vindkraftverk ska ges rätt till en ersättning som motsvarar en andel av den intäkt som verket genererar. Intäktsdelningen ska utgå varje år under verkets livstid."

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag att det är att föredra att ersättning ska utgå från intäkt framför gratis och rabatterad el då incitament för energieffektivisering fortfarande kvarstår för boende i området med detta system.

SOU rubrik 2.2

"Den som äger en bostadsfastighet intill en ny land-baserad vindkraftspark ska, under vissa förutsättningar, ha rätt att få fastigheten inlöst av parkens tillståndshavare."

Länsstyrelsen instämmer i förslaget.

SOU rubrik 2.2.3

".....Fastighetsägarens ansökan enligt punkt 1 ska ske inom ett år från att vindkraftverket driftsatts. Tillståndshavaren startar den fristen genom en kungörelse i ortstidning."

Det går idag inte att räkna med att alla har en ortstidning. Eftersom detta antas beröra ett fåtal fastigheter föreslår Länsstyrelsen därför att information om när tidsfristen startar skickas ut brevlades till berörda fastighetsägare.

"Fastighetsägaren ska bära kostnaden för handläggningen upp till 10 000 kronor. Tillståndshavaren ska bära kostnaden därutöver."

Länsstyrelsen anser att detta för vissa grupper upplevs som en hög egen kostnad. Samtidigt instämmer Länsstyrelsen att processen inte ska initieras lättvindigt, utan bara när det finns ett verkligt intresse att fullfölja en inlösen. Länsstyrelsen föreslår därför att utreda om det går att hitta någon annan lösning för detta.

SOU rubrik 3.1.2

"En kommun ska få förena sitt beslut om att tillstyrka tillstånd för en vindkraftspark med villkor om att tillståndshavaren, som en allmän kompensation för den förändring av landskapsbilden som parken innebär, årligen under parkens livstid ska finansiera utveckling av lokalsamhället (ett finansieringsvillkor)."

Länsstyrelsen instämmer förslaget.

SOU rubrik 5.4

"Förslaget i Energimyndighetens och Naturvårdsverkets nationella strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad, om att länsstyrelserna ges i uppdrag att utarbeta regionala planeringsunderlag, bör genomföras."

Länsstyrelsen instämmer i förslaget men vill att uppdraget ska inkludera att berörda myndigheter ska bidra och stötta länsstyrelserna i arbetet.

Länsstyrelsen vill särskilt understryka behovet av resurser till Försvarsmakten för att delta i detta arbete.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att få med de intressen som är kopplade till totalförsvarets militära del i planeringsprocessen för vindkraft.

SOU rubrik 5.5

"Ett tillfälligt ekonomiskt stöd för att stärka kommunernas förmåga till energiplanering, med fokus på planering av utbyggd fossilfri elproduktion (inklusive fysisk planering av vindkraft), ska införas. Stödet ska vara totalt 120 miljoner kronor fördelat över åren 2024–2027."

Länsstyrelsen instämmer i förslaget.

SOU rubrik 9.5

"Reglerna för hindersbelysning behöver ägnas fortsatt uppmärksamhet av regeringen."

Länsstyrelsen instämmer i detta och understryker behovet av att hitta möjliga lösningar.

Övriga synpunkter

SOU rubrik 1.7

"Teknikneutralitet har framhållits och bör beaktas i den fortsatta beredningen"

Länsstyrelsen instämmer i den risk som finns med incitament och kompensationssystem som bara gäller för ett kraftslag. Det kan exempelvis snedvrیدا konkurrensen och leda till en suboptimerad elmarknad, vilket också har lyfts under samrådet. Samtidigt som priset

för el för slutkunder är av stor vikt för såväl privatpersoner som näringsliv vill Länsstyrelsen tillägga att efterfrågan på liknande incitament gäller även för markägare och lokalsamhället när det kommer till elnätsutbyggnad. Acceptansen för elektrifieringen av samhället påverkas om delar av samhället känner att delar av kostnaden för utbyggnaden av elproduktion och nät inte delas av hela kollektivet utan att exempelvis jordbrukare får stå för en del av den kostnaden själva genom minskad årlig produktion/tidsåtgång i jordbruket. Vilket också kan komma att påverka acceptansen och generera överklagan (som på det sättet fördröjer elektrifieringen).

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsrådet Anna Maria Bergholm Söder med enhetschef Stefan Persson som föredragande. Enhetschef Margareta Gothnier och handläggare Agneta Green och Lena Kulander har även deltagit i handläggningen.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.